

N:o 90.

Af herr **Zimdahl**, om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående utredning rörande ändrade grunder för tillsättning af borgmästare samt rådmän och magistratssekreterare i Stockholm m. m.

I 31 § i gällande regeringsform stadgas som följer: »Städernas till deltagande i riksdagsmannaval berättigade invånare äge att till borgmästaretjänster föreslå trenne behöriga män, då Konungen en af dem utnämne. På lika sätt förhålles med rådmäns- och magistratssekreteraresysslorna i Stockholm».

Det torde svårligen kunna förnekas, att detta grundlagsstadgande är icke blott otidsenligt, utan äfven att det i sin tillämpning kan leda till ganska betänkliga följder. Stadgandet i fråga är för öfrigt af den beskaffenhet, att det, då det gäller befordringar af personer, som aflagt fullkomligt likartade examina, kan medföra iögonenfallande orättvisor. Genom det sätt, hvarpå såväl borgmästare i de olika städerna som rådmän och magistratssekreterare i Stockholm tillsättas, torde ej sällan inträffa, att olika åskådningar och tillika personlig hänsyn i ej oväsentlig mån inverka på valets utgång, ett förhållande, som kan i hög grad hafva ett menligt inflytande, då det gäller att erhålla en själfständig domarekår. Det kan nämligen tänkas, att, då t. ex. en stadsnotarie vid en större rådhusrätt söker en rådmans tjänst, han, för att ha utsikter att vinna befordran, snart sagdt tvingas att för sin existens i mer eller mindre mån offra sina grundsatser och foga sig efter den opinion, som han till äfventyrs finner vara rådande hos mängden bland

dem, som väntas skola deltaga i valet och företrädesvis få inflytande på detsamma. Äfven kan det inträffa, att vid dylika tillsättningar verkligt och mera förtjänte och meriterade män blifva af personliga hänsyn förbigångna och tillbakasatta för mindre meriterade. Hvert ett sådant system kan leda, inses lätt af en och hvar.

Hvad nu särskildt tillsättandet af borgmästaretjänster beträffar, så är det ju, minst sagdt, egendomligt, att nästan inga som helst meriter därvid äro bestämmande, utan endast personliga relationer och dylikt. Följden häraf blir i regel den, att den, som lyckats erhålla borgmästaretjänst i en mindre stad, får sitta där han sitter, utan utsikt till befordran, och detta äfven om han skött sin tjänst på allra bästa sätt. Några tjänstar får han ej räkna, och äfven de bästa rekommendationer från den stad, där han har sin anställning, torde föga gälla, hvarförutom det äfven kan tänkas, att, därest tjänstinnehafvaren utöfvat sin befattning med nit och oväld, han långt ifrån lyckats tillvinna sig någon allmännare popularitet bland samhällets invånare. Det måste dock anses rättvist och billigt, att en person, som under en längre tid oförvitligt skött borgmästaretjänst i en mindre stad med en jämförelsevis ringa lön, borde hafva utsikt att vinna befordran till enahanda befattning i ett större stadssamhälle, hvilket nu, då tjänstar och nitisk ådagalagd embetsutöfning icke i detta fall hafva någon betydelse, är honom betaget. Med skäl kan man väl sätta i fråga, om ett dylikt förhållande är med billighet och rättvisa öfverensstämmande. Det enda rätta vore tvifvelsutant, att borgmästare och rådmän, där sådana skola vara juriskt bildade, i likhet med hvad som är fallet med domare på landet, tillsattes af Kungl. Maj:t efter af vederbörande hofrätt uppsatta förslag. Som förhållandet nu är, ligger det påtagligen äfven en orättvisa däri, att ett vikariat för borgmästare icke räknas såsom något meriterande för domarekallet, ehuru ett dylikt vikariat, särskildt i större städer, borde, synes det, vara lika meriterande som en motsvarande tids tjänstgöring hos domare på landet. Förhållandet i fråga torde dessutom af nyss antydda skäl ej sällan medföra svårigheter för en borgmästare att, då äfven han kan vara i behof af vikarie, anskaffa en sådan. Åtminstone lär det knappast kunna ske utan kännbara personliga kostnader för ordinarie innehafvaren af tjänsten — utom det, att han kommer i beroende till personer, hvilket under andra förhållanden ej behöfde komma i fråga. Vidare må här påpekas ett för-

hållande, som äfven synes påkalla en förändring. Genom att borgmästarne nu erhålla sin aflöning af städerna, komma de ej sällan i ett obehagligt och för tjänstens behöriga uppehållande menligt beroende af samhällsinvånarne, hvilka kunna efter behag och helt godtyckligt bestämma lönen, allteftersom *de* anse tjänstnehafvaren hafva skött sin befattning. För den senare kan det därför lätt blifva en frestelse att ställa sig väl med det härskande partiet inom samhället, på samma gång han råkar komma i misskredit hos andra samhällsmedlemmar. Det rätta vore därför, att aflöningen till borgmästare, i likhet med hvad som är fallet med domare på landet och med borttagande af sportlerna, utginge af statsmedel mot vederlag af kommunerna i form af motsvarande skattökning. Så är förhållandet i Danmark m. fl. länder. Alltnog, saken kräfver en reform, och tillåter jag mig därför på grund af nu anförda skäl vördsamt hemställa,

att Riksdagen ville i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes låta anställa en utredning i ärendet samt för Riksdagen framlägga det förslag, hvartill en sådan utredning kan föranleda.

Stockholm den 25 januari 1909.

P. Zimdahl.
